

**АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА АСОЦІАЦІЯ
УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ПСИХОТЕРАПЕВТІВ
Секція Арт-психотерапії Львівський осередок
УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет наук про здоров'я Кафедра психології та психотерапії
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Факультет педагогічної освіти**

**«ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ:
творча інтеграція та трансформація
в епоху плинного модерну»**

**XV Міжнародна міждисциплінарна
науково-практична конференція**

**ТЕКСТИ ДОПОВІДЕЙ
ТА МАТЕРІАЛИ
ТВОРЧИХ МАЙСТЕРЕНЬ**

Львів – 2018

УДК 159.98

ББК 84.5

Простір арт-терапії: творча інтеграція та трансформація в епоху плинного модерну: матеріали XV Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Львів, 16-18 лютого 2018 р.) / [за наук. ред. А.П. Чуприкова, Л.А. Найдьонової, О.Л. Вознесенської, О.М. Скар]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 196 с.

Редакторська група – А.П. Чуприков
Л.А. Найдьонова
О.Л. Вознесенська
О.М. Скар

У збірнику представлено тези доповідей та концепції майстер-класів і лабораторій XV Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції **«Простір арт-терапії: творча інтеграція та трансформація в епоху плинного модерну»** (м. Львів, 16-18 лютого 2018 р.), які відображають сучасний стан теорії й практики арт-терапевтичної допомоги особистості у вирішенні життєвих проблем, пошуку внутрішніх ресурсів особистісного зростання.

Для арт-терапевтів, психологів, педагогів, психіатрів, мистецтвознавців, для всіх, хто цікавиться вітчизняним та світовим досвідом арт-терапії.

Автори несуть відповідальність за зміст тез.

© ВГО «Арт-терапевтична асоціація», 2018

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2018

ЗМІСТ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Вознесенська О. Ризики застосування лялькотерапії	4
Волкова Л. Арт-терапия в житті та інтеграції людей с особливими потребами	9
Галицина Л. Особливості застосування арт-терапії в роботі з онкохворими	11
Glińska–Lachowicz A. Walory resocjalizacyjne choreoterapii i arteterapii w pracy z osobami pozbawionymi wolności w zakładzie karnym – możliwość ekspresji, wewnętrznej integracji i zmiany skazanych	14
Глинська-Лахович А. Ресоціалізаційні властивості танцювально-рухової та арт-терапії в роботі з особами, що перебувають у місцях позбавлення свободи – можливість самовираження, внутрішньої інтеграції та зміни ув'язнених	18
Гніда Т. Арт-терапевтичні заняття в спеціальній освіті.....	22
Гундертайло Ю. Теоретико-методологічні основи програми соціально-психологічної адаптації ВПО із застосуванням арт-терапії....	23
Деркач О. Концептуальні засади арт-педагогіки та її місце у сучасному освітньому просторі України та світу.....	26
Доцюк А. Прийоми «Психології дизайну» в динамічному просторі арт-терапії.....	33
Заворотня Л. Психотерапія мистецтвом як інструмент гармонізації емоційного стану підлітка.....	37
Інжисєвська Л. Практичні розробки арт-терапевтичного впливу на особистісно-професійний розвиток майбутніх психологів в умовах післядипломної освіти	42
Жабко Н. Ролі і ритми. Особливості роботи з психотичними пацієнтами методом музичної психодрами.....	46
Кіричевська Е. Релігійна творчість в системі арт-терапії як стратегія подолання складних життєвих ситуацій учасниками БД, ветеранами АТО та волонтерами	50
Клець А. Застосування арт-терапії в школі	54
Компанович М. Арт-терапевтичний підхід у корекції негативних емоційних переживань у підлітків із психосоматичними серцево-судинними захворюваннями	57

Львов О. Психотерапевтичні трансформації в епоху плинного модерну	60
Мова Л. Людське тіло в сучасному світі	64
Молчанова О. Використання групових малюнків для розвитку ефективної групової комунікації педагогів на курсах підвищення кваліфікації	66
Мрака Н. Метафора – як «дзеркало» і ресурс в арт-терапії	71
Назаревич В., Борейчук І. Дефініції фототерапії в системі арт-терапевтичного супроводу клієнта	74
Науменко О. Юнгіанська піскова терапія в роботі з дітьми. Сучасний підхід	78
Плетка О. Застосування арт-терапії в роботі з демобілізованими у групах підтримки	83
Подкоритова Л. Роздуми про розвиток арт-терапії в Україні	86
Призванська Р. Налагодження фізичного контакту з дітьми з аутистичними порушеннями у музичній терапії	89
Рубан В. Сучасний танець і ресурси тілесності	92
Савінов В. Плейбек-театр як засіб арт-терапії: коли плинність завмирає	94
Сергієнко І. Порівняльний аналіз діалогу в психодинамічному та експресивному напрямках арт-терапії	99
Тамакова Т. Використання арт-терапевтичних методик і тілесного підходу в комплексній корекції розладів харчової поведінки	102
Хіля А. Ігрова терапія у контексті соціально-педагогічного супроводу дітей з функціональними обмеженнями	103
Цимбала О. Сімейна арт-терапія. Арт-терапевтична методика «Сім'я в образах квітів (з кольорового паперу)»	110
Широка А. Ідентичність як арт-проект, або Сучасні підходи в опрацюванні проблем особистісної інтеграції	113
Шпак Х. Арт-терапевтична методика «Будь собою»	118
Якименко М. Арт-терапія як інструмент роботи з людьми похилого віку	121

ТВОРЧІ МАЙСТЕРНІ

Бернацька О. Доньки-матері: гра довжиною у життя	125
Борейчук І. Фотографія як символічне відображення відсутності ..	126
Вознесенська О., Романь Н. Казкотерапевтичний Форум-театр ...	128
Галіцина Л. «Я як...»: робота з метафоричними образами. Наратив + образотворча методика в роботі із психосоматиками та онкохворими	131
Linda G. The instinctual trauma response method	131
Гант Л. Інстинктивна реакція на травму	132
Герштенцвейг В. Маппет – ляльки	133
Гончарова В. Тілесність в арт-терапії. Холістичний підхід	135
Деркач О. Формування у майбутніх першокласників та молодших школярів внутрішньої позиції «Я – школяр» засобами мультимодальної арт-педагогіки	137
Доцюк А. Арт-терапевтичні техніки у відтворенні власної захищеності: збереження, цілісність, стійкість	139
Касумова О. Арт-терапевтичний метод, який є засобом вільного самовираження і самопізнання	140
Кривенко (Горбаль) І. Кіно-група: навчання, просвіта, терапія	141
Лубківський І. Епістемологічна метафора	148
Луценко О. Мої соціальні ролі	152
Мова Л. Рух і танець у роботі арт-терапевта	153
Назаревич В. Структура «контейнер – содержимое» в метафорах на примере использования проективной методики «Горшки+»	154
Науменко О. Юнгіанська піскова терапія у роботі з дітьми. Сучасний підхід	156
Олейник А. Психологічна адаптація першокласників методом арт-терапії: «Галактика 1-в»	157
Ортинська В. Методика корекційного малювання емоційного стану з використанням методу нейрографіки	160
Подкоритова Л. Арт-терапевтична вправа «Ворожіння на каві» ...	163
Рубан В. «... До танцю з опорою» : сучасний танець і ресурси тілесності	164

Рурик Г. Алгоритм роботи психолога в консультуванні клієнтів із запитом корекції відносин через харчові метафори	165
Сергієнко І. «Квітка і паркан» (феномен фантомної підпори)	169
Савінов В. Важкі історії в плейбек-театрі: ресурс теперішнього для прийняття минулого	171
Скнар О. Чоловік та Жінка: знайомі незнайомці	173
Тіунова О. Діалог з маскою	175
Харченко І. Арт-терапевтична методика «Ігри з парашутом»	176

ЛАБОРАТОРІЇ

Волкова Л. Зображувально-художні форми антропософської терапії	181
Glińska–Lachowicz A. Wytańczyć mandalę swojego życia	182
Глинська-Лахович А. Протанцювати мандалу свого життя	185
Жабко Н., Львов О. Ритми емоцій. Інтеграція музикотерапії, психодрами та арт-терапії як спосіб саморозкриття	187
Плетка О. Арт-терапевтичний простір психосоціальної підтримки в умовах кризи	188

7. *Найден О.С.* Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. – К.: Арттек, 1999. – 252 с.
8. *Фрейд З.* Тотем и табу. Психология первобытной культуры и религии / Зигмунд Фрейд. – М.: Эксмо, 2018. – 224 с.

АРТ-ТЕРАПИЯ В ЖИТТІ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДЕЙ С ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

(з досіду роботи у швейцарсько-українському проєкті «Парасолька»
у Вільшанському дитячому будинку-інтернаті ІІІ-ІV ступеню)

Волкова Людмила,

*старший преподаватель кафедры изобразительного искусства
Института искусств Киевского Университета имени Бориса Гринченко,
член ВОО «Арт-терапевтическая ассоциация» (Киев)*

Арт-терапия принадлежит к числу психосоматических направлений, помогая восстановить здоровую связь между жизненными процессами и душой. В направлении антропософской терапии искусством за основу принимаются оздоровительные (архетипические) образы, оказывающие лечебное и укрепляющее воздействие. Что было особенно важно в арт-терапевтической работе в единственном в Украине Центре-интернате Европейского типа для молодых людей-сирот с ограниченными возможностями в Тячеве Закарпатской области.

Создание Центра стало возможным в рамках швейцарско-украинского проекта «Мережа Швейцарія – Закарпаття / Україна» и благотворительной организации «Комітет Медичної Допомоги в Закарпатті».

В 2009 году 25 девушек и юношей были переведены из Вильшанского детского дома-интерната. Согласно существующей системе в возрасте 18-20 лет выпускников должны переводить в психо-неврологический диспансер, который не адаптирован к приему этой категории подростков. По статистике, подростки, переведенные туда, умирают через 2 – 4 года.

В «Парасольке» же молодые люди могут находиться на протяжении всей жизни на содержании государства. Но Проект направлен на то, чтобы такие люди приобрели навыки для обслуживания себя, интегрироваться в жизнь центра, социализироваться. В течении 7 лет проводилась арт-терапевтическая работа в центре.

Для молодых людей Центра важно было активизировать их внутренние ресурсы, в физиологическом и психологическом смысле. Арт-терапия способствует этому.

Неиспользуемые, бездействующие, заторможенные, подавленные, забытые, неосознанные и недоразвитые физиологические и/или психологические процессы и навыки благодаря ей могут стимулироваться, раскрываться, активизироваться, развиваться и совершенствоваться; инициируется процесс позитивного самопознания, в одинаковой мере затрагивающий область жизненных процессов, плоскость психики и сферу межличностных отношений.

Живопись, цвет есть прямой путь для раскрытия творческого потенциала человека. Поэтому первые занятия в центре были посвящены цветовой терапии, живописи акварельными растительными красками, в технике «акварель по-мокрому». На этом пути было сделано много открытий, связанных со спецификой участников. В начале — живопись чистыми цветами, позже методика «Диалог с цветом». Акварель помогает свободе самовыражения, проявлению эмоций, создаёт необходимую спокойную атмосферу, даёт возможность погрузиться в процесс, не навязчиво обучает всем этим возможностям. Кроме акварели постепенно берутся другие живописные материалы: восковые мелки, карандаши, гуашь. Как эксперимент использованы даже масляные краски.

«Мандалатерапия» пришла позже цветовой терапии, как и создание диагностической *мандалы* после различных видов деятельности. Со временем стали применяться *графические* техники: упражнения с цветом, «завершение», «каракули» и др.; динамическое рисование. Параллельно с живописью и графикой происходила работа с шерстью, валяние (фильцевание) «сухое» и «мокрое». Валяние помогало снятию напряжения, отвлечению от негативных мыслей, способствовало концентрации. Периодически проводились занятия по эвритмии, как отдельного вида искусства, соединяющего движение, цвет, музыку. В эвритмии проявляются индивидуальные, в то же время это и социальные искусства. Совместное движение развивает индивидуальные и социальные способности.

Арт-терапия помогает молодым людям Центра осознать собственную индивидуальность, неповторимость, найти пути к себе и реализоваться в новых жизненных условиях.